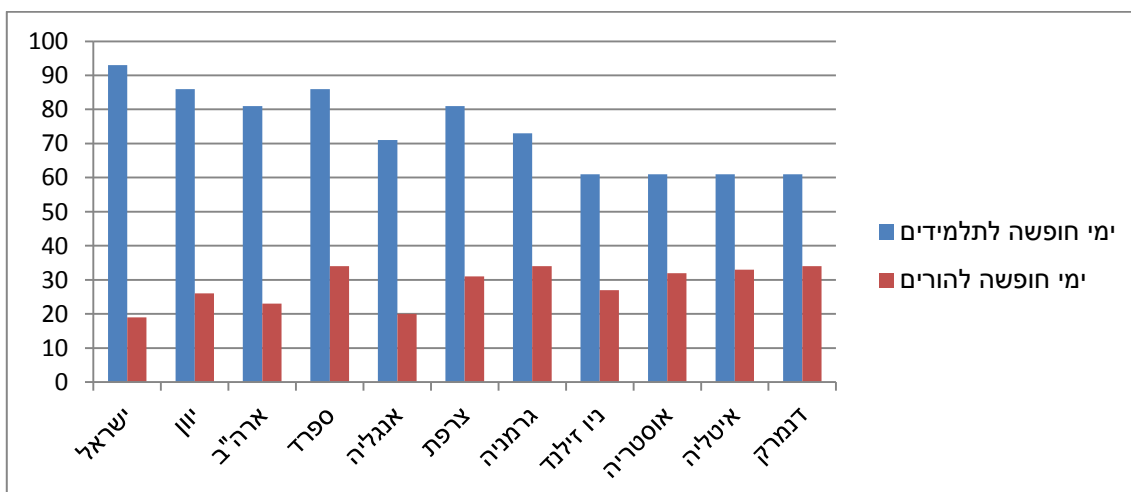

"הורים עובדים לשינוי" – הצעה לשינוי מבנה שנת הלימודים

1. רקע

- א. על פי דוח של ה-OECD¹ משנת 2009 יש בישראל פחות שעות לימוד שנתיות מאשר במדינות²: אוסטרליה, בלגיה, אנגליה, צרפת, יוון, אירלנד, איטליה והולנד.
- ב. על הנייר, מספר ימי הלימוד השנתיים בישראל גבוה ביחס למדינות מערביות אחרות³. אולם, נתון זה מטעה שכן בחו"ל הלימודים מחולקים על פני חמישה ימים ארוכים בשבוע ולא שישה קצרים. על כן השוואה של שעות שנתיות היא המהימנה ביותר.
- ג. בנוסף, אם משווים את מספר ימי החופשה (לא כולל סופי שבוע) במקום את ימי הלימוד רואים בבירור שהחופשות במערב קצרות יותר מאשר בארץ והפער בין ימי החופשה של התלמידים ושל ההורים קטן משמעותית מאשר בארץ (ראו בתרשים להלן).
- ד. לפער זה בין ימי החופשה של התלמידים ושל ההורים השפעות מרחיקות לכת הן על שוק העבודה בישראל והן על תפקודו התקין של התא המשפחתי וזאת מפאת העומס הכלכלי והלוגיסטי הנכפה על ההורים בתקופות החופש הארוכות. יתרה מכך, המצב הנוכחי מעמיק ומקבע פערים. מי שיש לו, מספק לימודים פרטיים, קייטנות וחוגים משמעותיים. מי שאין לו, מספק שעות מול מסך ושוטטות ברחוב.

מבוסס על כתבה בעיתון "הארץ" שפורסמה ב-26.6.08⁴

¹ http://www.oecd.org/document/24/0,3343,en_2649_39263238_43586328_1_1_1_1,00.html

² כדוגמה הובאו הנתונים לגילאי 9-10

³ על פי נתונים שפורסמו במוסף עמדה של מקור ראשון מאלול תש"ע

⁴ <http://www.haaretz.co.il/misc/1.1333465>

2. הצעת "הורים עובדים לשינוי"

משרד החינוך העביר חמישה ימי חופש מאוגוסט למועדים אחרים במהלך השנה. תוכנית זו אינה פותרת את הבעיה המהותית של הפער בין ימי החופשה של התלמידים ושל ההורים. אנו מציעים תוכנית אלטרנטיבית שבכוחה לעשות שינוי אמיתי במבנה שנת הלימודים.

עקרונות התוכנית

- א. שנת לימודים כוללת כיום 221 ימי לימוד (213 לעל –יסודי) שהם כ-37 שבועות.
- ב. אנו מציעים לקצר את שבוע הלימודים לחמישה ימים ולהעביר את ימי הלימוד שיתפנו לקיצור החופשות.
  - ג. הודות להעברת ימי הלימוד יתאפשרו השינויים הבאים:
    - 1) קיצור חופשת הקיץ בשלושה שבועות:
      - תחילת חופשת הקיץ תדחה בשבועיים (10 ימי לימוד)
      - סיום חופשת הקיץ יוקדם בשבוע (5 ימי לימוד)
    - 2) ביטול החופשה באסרו חג סוכות, פסח ושבועות (3 ימי לימוד)
    - 3) ביטול כמחצית מחופשת החנוכה⁵ (4 ימי לימוד)
    - 4) קיצור חופשת הפסח בשבוע (5 ימי לימוד)
- ד. יתרת הימים - 10 ימי לימוד – יומרו לשעות לימוד שישמשו במהלך השנה לשעות הוראה וסיוע פרטניים לילדים הזקוקים לכך או יועברו לחינוך לגיל הרך לצורך קיצור נוסף בחופשות.
- ה. במקביל לשינוי שתואר, מומלץ ליזום הקמת מסגרות משלימות שתפעלנה בתוך בתי הספר ביום שבו לא יפעלו בתי הספר במתכונת הרגילה. מסגרות אלו, אשר תהינה בתשלום מסובסד למי שיחפוץ בכך, נועדו בכדי שלא לפגוע בהורים העובדים ביום זה או בהורים המשתמשים ביום זה כיום סידורים.

⁵ חלק מחופשת החנוכה הושאר לטובת מפעל המופעים/פעילויות משפחתיות וכד'.

3. היתרונות בתוכנית

- א. התוכנית שומרת על זכויות המורים ותנאי העסקתם – לא נוספות לשנת הלימודים שעות לימוד והמורים ימשיכו לזכות ביום חופשי באחד מימי השבוע שבו פועל בית הספר.
- ב. התוכנית מאפשרת העברת ימי חופשה מתאריכים בהם ההורים עובדים והמשק פועל כרגיל, לימים בהם רוב ההורים אינם עובדים. שינוי זה יאפשר חיזוק התא המשפחתי ומתן אפשרויות נוספות לפעילויות איכות משותפות של הורים וילדים, זאת על חשבון צמצום הימים בהם זה לא מתאפשר.
- ג. התוכנית מאפשרת צמצום החופשות המזוהות כבעייתיות כבר זמן רב מבחינת אורכן – חופשת פסח וחופשת הקיץ וזאת ללא צורך בתוספות תקציביות על מנת לממן ימי לימוד נוספים. חשוב להבין כי לא מדובר על חיסול החופשות אלא צמצומן לכמות סבירה. לרוב הדעות עדיפה חופשה מצומצמת ואיכותית מאשר חופשה ארוכה ולא יעילה שבה מתנתק התלמיד לחלוטין מהמסגרת החינוכית מצד אחד, אך מצד שני אינו נמצא במסגרת משפחתית, שכן הוריו עובדים ולא מבלים עימו.

4. פתרון מיוחד לגנים

- א. גן הינו מסגרת המשלבת למידה חווייתית יחד עם משחק ופעילות חופשית ועל כן – ילדי הגנים זקוקים הרבה פחות לחופש מאשר תלמידי בית הספר הלומדים במשך שעות ארוכות מדי יום. בנוסף, ילדי הגנים, בשל גילם הצעיר, זקוקים להמשכיות של המסגרת החמה והמוכרת של הגן. על כן יש לשאוף להאריך את שנה"ל כמה שניתן בכדי לשמור לילדים הרכים על המסגרת המוכרת והנעימה של הגן.
- ב. בנוסף, ילדים בגילאי הגן זקוקים להשגחה מתמדת ועל כן נדרשים פתרונות השגחה מלאים לכל יום ואף לכל שעה. על כן הגדלת כמות ימי הלימוד בגנים מהווה הקלה משמעותית מאוד להורים רבים הנזקקים לפתרונות השגחה מלאים לכל יום חופשה ואפילו לכל שעת חופשה (למשל כשהגנים מסתיימים ב-11 בשל מסיבה בגן או אסיפת הורים).
- ג. לאור המאפיינים הייחודיים של הגנים, אנו ממליצים:
  - 1) **השארת שישה ימי לימוד בגנים** על מנת שלא להכביד על הורים שעבורם יום שישי הינו יום סידורים או יום עבודה, וכן על מנת שלא לפגוע באלמנט החינוכי של טקסי קבלת שבת המקיימים בגנים בימי שישי.

- (2) כדי לאפשר את קיצור החופשות אנו ממליצים לאמץ לכלל הגנים בארץ את המודל שהופעל בהצלחה בירושלים⁶ של המשך לימודים בגנים לחודש יולי, על בסיס תשלום של ההורים, כאשר לצוות החינוכי ניתן האופציה להמשיך לעבוד ולקבל משכורת 13.
- (3) קיצור חופשות במהלך השנה גם בגנים (שבוע בפסח, איסור חג ומחצית מחנוכה) יוכל להתבסס על 10 ימי הלימוד שנותרו לאחר צמצום החופשות בתי הספר (ראו עקרונות התוכנית לעיל). גם אם יידרש מימון חיצוני לתוספת שעות, לא מדובר בסכומים גדולים ביחס לתקציב משרד החינוך⁷.

5. מדוע הגיע הזמן לשינוי

- א. לוח החופשות קובע לפני יותר מחצי מאה. מאז השתנה רבות:
- (4) בשנת 2009 היה שיעור הנשים המועסקות 82.4%⁸ לעומת 18.6% בלבד מהנשים שהחזיקו משרה מלאה מחוץ לבית בשנת 1960⁹.
- (5) יוקר המחיה כיום כמעט ואינו מאפשר תעסוקה של הורה אחד בלבד, וכך שני ההורים חייבים לצאת לעבוד במשרות מלאות, אך לא כולם יכולים להרשות זאת לעצמם בשל פער החופשות הגדול, והצורך לדאוג ולממן לילדים שמירה הולמת בזמני החופשות שלהם.
- (6) רוב הכיתות היום ממוזגות ועל כן אין בעיה ללמוד בחלקים מיולי ואוגוסט.
- (7) מעטים מאוד, אם בכלל, עוסקים כיום בניקיונות הבית במשך שבוע וחצי שלמים לפני פסח.
- ב. על פי סקר שבוצע לאחרונה ע"י עתיד השמה, תומכים 75% מההורים בקיצור החופשות בבתי הספר.
- ג. התוכנית המוצעת משתלבת היטב גם ביוזמה המדוברת לאחרונה להפיכת יום ראשון ליום חופש. במקום להעביר את שעות הלימוד מיום ראשון להארכת הלימודים בימי השבוע האחרים (שעות שיהיה קל לאוצר לקצץ בעתיד), עדיף להשתמש בהם לצמצום החופשות.

⁶ מדובר ביוזמה של רחל עזריה. בשנת הלימודים תש"ע הופעל כפיילוט והחל מתשע"א מופעל באופן מלא בכל הגנים בירושלים.

⁷ מדובר על תוספת של 12 ימי לימוד לשלושה שנתוני הגנים (המהווים רק 20% ממערכת החינוך הפורמאלית של גילאי 3 עד 18)

⁸ בקרב האוכלוסייה היהודית של בני 25 עד 54

⁹ למ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2010, 12.1 – סקרי כוח אדם

6. סיכום

הגיע הזמן לבצע התאמה של לוח החופשות למציאות של המאה העשרים ואחת. הדרך הריאלית היחידה לעשות זאת במציאות הקיימת היא לקצר את שבוע הלימודים לחמישה ימים ולהעביר את ימי הלימוד שיתפנו לקיצור החופשות.